

Størstedelen af alle skov- og naturarealer i Danmark er afhængige af pleje for at opretholde deres kvaliteter. »Plejen« er i realitet substitut for den ekstensive landbrugsdrift eller skovdrift, der i vor tid er urentabel.

Der eksisterer ikke en egentlig generel plejepligt i dag. Undersøgelser har vist, at mere end halvdelen af Danmarks beskyttede natur, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, ikke bliver plejet og derfor er under tilgroning med vedplanter eller høje, næringselskende urter, hvoraf mange er problematiske, invasive arter. Dermed vokser arealerne efterhånden ud af lovens nuværende beskyttelse. Mange § 3-områder er reelt ikke længere beskyttet af loven.

De lysåbne naturarealer, der i dag er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, er efter landbrugslovgivningens lov om drift af landbrugsjorder fra 2004 omfattet af den såkaldte rydningspligt, hvorefter al nyopvækst af vedplanter (bortset fra dværgbuske på heder) skal ryddes mindst hvert 5. år. Rydningspligten har siden 2004 gjort det ud for en slags plejepligt. Imidlertid er rydningspligten i sin stive og mekaniske form uhensigtsmæssig og betydelig ringere for naturen end en plejepligt, der indebærer målrettet pleje med metoder, der er specifikke for de naturtyper, arealerne er målsat som.

Ad i) Skabelse af større folkelig bevidsthed og stolthed over Danmarks natur ved bl.a. at etablere flere nationalparker, styrke skolernes undervisning i natur og besøg i naturen og styrke folkeoplysning og debat om natur

Danmark er ikke så kendt for storslået, vild og dramatisk natur. Derimod er Danmark kendt som et kulturland med en stille poesi af blide bakker og dale, spredte heder, klitter og skove samt en velsignelse af fjorde, snørklede kyster og øer i alle størrelser omgivet af lavvandet hav med mængder af fisk og vandfugle. Turister påskynder især Danmarks kyster, der anføres som den allervæsentligste grund til at besøge landet. For den danske befolkning er det vigtigt at være bevidst om, at Danmark har en kystlinje, der er meget varieret og lige så lang som Italiens, og at landet har en stor variation af naturtyper, der til dels er betinget af et samspil mellem natur og mennesker.

Mange undersøgelser tyder imidlertid på, at kendskabet til og bevidstheden om Danmarks natur og naturværdier er vigende, især blandt børn og unge. Det er naturligvis et problem, at vi ikke kender til naturen og ikke har en fornemmelse af, hvor varieret og rig naturen kunne være eller kunne udvikle sig til at blive, hvis vi forvaltede den fornuftigt. Derfor bør skolernes

undervisning i alment naturkendskab styrkes, ligesom eleverne i øget omfang bør komme ud i naturen.

Etableringen af nationalparker kan være med at skabe en større bevidsthed om og stolthed over Danmarks natur. Det kræver dog, at oplagte områder som Møns Klint, Stevns Klint, Skagens Gren eller Hammerknuden og Nordvestbornholm med tiden får prædikatet nationalparker. Desuden kræver det, at ambitionsniveauet for de danske nationalparker bliver lagt så højt og finansieringen af dem bliver så solid, at parkernes naturmæssige indhold af overvejende vild natur bliver sikret og udviklet.

Foruden flere nationalparker vil en styrket skoleundervisning i natur med flere besøg i naturen samt en styrket folkeoplysning og debat om naturen kunne skabe en tiltrængt fornyet opmærksomhed omkring naturen i Danmark. Naturen er kulturens grundlag, og alene derfor bør regeringen prioritere undervisning, folkeoplysning og debat om naturen meget højt.

Ad j) Finansiering af naturindsatsen ved at omlægge landbrugsstøtten til målrettet naturpleje, opkøb af naturområder, skovrejsning og genopretning af natur alternativt afsættelse af nødvendige midler på finansloven og skabelse af gode betingelser for, at private fonde, virksomheder og organisationer kan engagere sig i naturbeskyttelsesarbejde, der gavner almenvellet

Naturbeskyttelse koster penge, og i takt med at jordpriserne er steget, koster det tilsvarende flere penge at opkøbe jord til naturformål. De høje jordpriser er ligeledes hovedårsag til, at den ekstensive landbrugsdrift uden brug af gødning eller pesticider (typisk græsning eller høslæt) ikke længere er rentabel. Den ekstensive landbrugsdrift, der er af afgørende betydning for opretholdelse af den biologiske mangfoldighed på heder, enge, overdrev og lignende gamle kulturlandskaber, bliver derfor kun opretholdt, hvis der gives tilskud til driften (naturpleje).

Naturindsatsen bør på sigt kunne finansieres fuldt ud ved at omlægge landbrugsstøtten, således at midlerne reelt udbetales til lodsejere, der plejer og genopretter natur til gavn og glæde for offentligheden.

En sådan større omlægning af landbrugsstøtten er overvejende et EU-anliggende og kan derfor blive en lang og tung proces. Danmark bør imidlertid gå med i front, vise handlekraft og opbygge alliancer med andre EU-lande, hvoraf flere har samme interesse i at omlægge landbrugsstøtten til målrettet naturbeskyttelse.

Indtil omlægningen af landbrugsstøtten er realiseret, kan naturindsatsen i Danmark alternativt finansieres af særskilte bevillinger på de årlige finanslove.